

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	36297
Nom	Intervenció en trastorns de l'espectre autista
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	Facultat de Magisteri	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	26 - Especialista en Audició i Llenguatge	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ALCANTUD MARIN, FRANCISCO	305 - Psicologia Evolutiva i de l'Educació

RESUM

L'increment de la prevalença dels Trastorns de l'Espectre d'Autisme (TEA) és un fet inqüestionable, encara que no siguin fins i tot clares les raons. La comunitat científica es pregunta com és possible que un trastorn d'aquestes característiques no puga encara diagnosticar-se amb fiabilitat abans dels tres anys. La resposta bàsica a aquesta qüestió fonamental és que els TEA poden tindre diverses causes i els símptomes inicials poden mostrar gran variabilitat clínica, tant en expressió com en gravetat. Els TEA es caracteritzen per presentar alteracions severes i primerenques (abans dels 3 anys) en el desenvolupament social, comunicatiu, del llenguatge i del joc simbòlic, les quals s'acompanyen de la presència de conductes i interessos repetitius i restringits.

El fet de no tindre un diagnòstic etiològic no significa que no es puga realitzar-se un diagnòstic sindròmic i funcional. En l'actualitat ja s'han desenvolupat sistemes de detecció (no de diagnòstic) que poden donar senyals d'alerta als 18 mesos de vida. Una intervenció primerenca s'ha demostrat com molt eficaç. La intervenció psicoeducativa ha de prolongar-se al llarg de tota l'escolarització i en totes les competències en les quals el xiquet o la xiqueta amb TEA manifesta un dèficit.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària

- Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

- Conèixer la diversitat terminològica i les característiques essencials de les diferents alteracions que tenen lloc en el desenvolupament en relació amb la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.
- Conèixer els fonaments biològics i psicològics necessaris per a la comprensió dels trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.
- Saber estratègies per a la detecció primerenca d'alteracions en comunicació, llenguatge, veu i parla.
- Dominar els fonaments bàsics de la valoració en trastorns de la comunicació, llenguatge, parla i veu.
- Conèixer i valorar de forma crítica els fonaments de diferents tècniques d'intervenció en trastorns de la comunicació, llenguatge, parla i veu.
- Comunicar de manera oral i escrita observacions i conclusions respecte a pràctiques d'avaluació i intervenció a altres professionals i a la família.
- Contribuir a la millora de les competències comunicatives mitjançant el llenguatge oral i/o l'ús de sistemes augmentatius de comunicació.
- Conèixer i utilitzar adequadament els recursos que les tecnologies de la informació i la comunicació ofereixen per al tractament dels trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.
- Col·laborar en l'elaboració d'adaptacions curriculars per atendre estudiants amb necessitats educatives especials derivades de trastorns en la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.
- Dominar les estratègies organitzatives del context escolar per a l'atenció educativa de les necessitats educatives especials relacionades amb els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.
- Utilitzar adequadament recursos públics i privats per a atendre necessitats educatives especials derivades de trastorns en la comunicació, el llenguatge, la parla i la veu.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

En finalitzar el curs, els i les estudiants deuran:

- Conèixer les característiques diferencials i models d'intervenció existents per a tractar les necessitats especials derivades dels Trastorns de l'Espectre Autista.
- Usar eines d'observació, detecció i avaluació del desenvolupament infantil amb la finalitat de determinar un diagnòstic funcional de les necessitats de l'alumnat amb Trastorns de l'Espectre Autista.
- Aprendre a utilitzar diferents recursos per a l'estimulació sensorial, motriu o comunicativa dirigits per a incrementar les competències de l'alumnat amb Trastorns de l'Espectre Autista.
- Orientar a les famílies amb fills o filles amb Trastorns de l'espectre Autista o risc de patir-lo sobre els recursos socials més indicats.
- Dissenyar activitats per al desenvolupament d'habilitats cognitives, motrius, sensorials, comunicatives o de qualsevol per a xiquets i xiquetes amb Trastorns de l'Espectre Autista.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Evolució conceptual del concepte d'Autisme: De Kanner al DSM-V

- 1.1.- Evolució històrica del concepte: De la malaltia mental al trastorn del desenvolupament.
- 1.2.- Evolució dels criteris diagnòstics
- 1.3.- De l'Autisme Infantil al trastorns de l'espectre autista

2. Bases biològiques / etiologia del trastorn de l'espectre autista

- 1.- Prevalença del trastorn: concepte i evolució.
- 2.- Concepte Autisme sindròmic versus Autisme idiopàtic
- 2.- Etiologia dels TEA

3. Models explicatius dels trastorns de l'espectre autista

- 1.- Cap a una teoria sobre la patogènesi del trastorn
- 2.- Models cognitius:
  - 2.1.-La teoria de la Ment
  - 2.2.- Teoria de la Coherència central
  - 2.3.- Teoria de la Funció Executiva
  - 2.4.- Teoria Soci-afectiva

4. Instruments de detecció, avaluació i diagnòstic

- 1- Instruments de detecció: MCHAT, CSBS, CAST i altres
- 2.- Instruments d'avaluació de competències:
- 3.- Instruments d'avaluació de símptomes (ADOS, ADI-R, etc.)

5. Principis Conductuals en la Intervenció en TEA

- 1.- Discrete Trial Teaching
- 2.- Pivotal Response Training
- 3.- Iniciació (Prompting)
- 4.- Ensenyament incidental
- 5.- Economia de fitxes
- 6.- Cost de resposta
- 7.- Reforç diferencial
- 8.- Temps d'espera
- 9.- Modelatge conductual
- 10.-Naturalistic Developmental Behavioral Intervention

6. Intervenció en TEA

- 1.- Concepte d'intervenció
- 2.- Models d'intervenció basats en l'evidència
- 3.- Disseny de la intervenció

7. Intervención a lescola

- 1.- TEACCH
  - 1.1. Aprenentatge estructurat
- 2.- Dificultats específiques d'aprenentatge
- 3.- Aprenentatge entre iguals
- 4.- Principis del Disseny d'Aprenentatge per a tots i totes

8. Intervenció en Comunicació i Llenguatge

- 1.- Perfils comunicatius i lingüístics en els Trastorns de l'Espectre Autista
- 2.- Avaluació de la competència comunicativa
- 3.- Desenvolupament de la intencionalitat comunicativa i conductes comunicatives expressives
- 4.- Sistemes Augmentatius i/o Alternatius de Comunicació
  - 4.1.- PECS
  - 4.2.- Benson Schaeffer

9. Intervenció en Habilitats Socials

- 1.- Habilitats Soci-emocionals en alumnat amb Trastorn de l'Espectre Autista
- 2.- Programes de reconeixement i expressió d'emocions
- 3.- Programes de desenvolupament d'habilitats socials

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Estudi i treball autònom	67,50	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

AVALUACIÓ

L'avaluació comprendrà els següents apartats:

- 1.- El professorat valorarà l'assistència a classe (5%).
- 2.- L'avaluació basada en els treballs i activitats proposats pel professorat (35%).
- 3.- Examen dirigit a valorar els coneixements teòrics bàsics relatius als continguts de la matèria (60%).

Serà requisit per a superar l'assignatura, tant en primera com en segona convocatòria:

- Aprovar l'examen aconseguint un mínim de domini del 50%. Aquest apartat és recuperable en segona convocatòria.
- Obtindre un mínim del 50% de la puntuació corresponent als treballs i activitats proposats pel professorat. Aquest apartat és recuperable en segona convocatòria mitjançant una prova específica de competències basada en les activitats.

En calcular la qualificació corresponent a l'avaluació global, cal considerar que:

- Només se sumaran els apartats contemplats en l'avaluació quan se superen els requisits mínims establits amb caràcter obligatori.
- L'assistència a classe no és requisit per a superar l'assignatura, però té un caràcter no recuperable en segona convocatòria. Per tant, l'alumnat que no complisca amb aquest apartat en primera convocatòria no podrà aconseguir la màxima nota en segona convocatòria.
- Si no s'aprova en primera convocatòria algun dels apartats obligatoris, es podran guardar per a la segona convocatòria els punts obtinguts en els altres apartats.
- En l'horari de tutoria, el professorat podrà requerir entrevistes individuals o en xicotet grup per a verificar el grau de participació i la consecució dels objectius que es persegueixen en qualsevol tasca o activitat. No acceptar aquesta verificació suposarà no superar la tasca o activitat en qüestió.
- La còpia o plagi manifest de qualsevol part de l'avaluació suposarà la impossibilitat de superar l'assignatura, sotmetent-se seguidament als procediments disciplinaris oportuns.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Alcantud, F. & Alonso, Y (2022) Trastornos del Espectro del Autismo: Bases para la intervención Psicoeducativa. Madrid: Ed Pirámide.
- Alcantud, F. (2003) Intervención Psicoeducativa en niños con Trastornos Generalizados del Desarrollo. Madrid, Ed. Pirámide

- Alcantud, F. (2013) Detección, Evaluación, Diagnostico e Intervención Precoz en niños con Trastornos del Aprendizaje. Madrid. Ed. Pirámide
- George, J.E. (2009) El Manual del Autismo. Ingram Books, Baker & Taylor
- Baron-Cohen, S.; Bolton, P. & Cordero, J.M. (1998) Autismo: Una guía para padres. Madrid. Alianza Editorial
- Vargas, J. y Belinchon, M. (2000) El autismo como trastorno de la función ejecutiva. Interamericana.

Complementàries

- Alcantud, F. y Soto, Fco: Javier (2000) Tecnologías de Ayuda en personas con trastornos de la comunicación. Valencia, La Nau Llibres.
- Shonkoff, J. Y Meisels, S.J. (1990) Early childhood intervention: The evolution of a concept. En S. J. Meisels y J. P. Shonkoff (Eds.). Handbook of early childhood intervention. Cambridge University Press.